

GENEVA: YOUNG FACES CONFERENCE

U Genevi je od 29. kolovoza do 1. rujna 2002. godine održana konferencija «Proširenje NATO-a i EU te implikacije na jugoistok Europe» (*NATO and EU enlargement and the consequences for SE Europe*) u organizaciji Centra za demokratski nadzor oružanih snaga (DCAF) iz Geneve (*Geneva centre for the democratic control of armed forces*) i Međunarodnog instituta za strateške studije (IISS) iz Londona (*International institute for strategic studies*). Kako je naglasio suorganizator, predsjednik DCAF-a, Theodor Winkler, osnovni je cilj Konferencije upoznavanje *young faces*, tj. mladih eksperata, javnih službenika, novinara, kao i neovisnih istraživača, sa sigurnosnim aspektima proširenja NATO-a i EU-a na prostoru jugoistoka Europe. Upravo su ta «mlada lica» bila govornici dok je ekspertima i etabliranim profesorima bila prepuštena samo uvodna riječ. Ključna je namjera obaju organizatora, ipak, da Konferencija postane svojevrsna revitalizacija konferencija za «mlada lica», budući da je IISS takve konferencije prestao organizirati krajem 1970-ih godina. Govoreći u ime IISS-a, Dana Allin (glavni urednik njihove publikacije *Survival*) podsjetio je prisutne kako je upravo i on nekoć sudjelovao na istoj vrsti konferencije (uz Theodora Winklera), čiji su sudionici kasnije postali uvaženi profesori, uspješni političari, privatni poduzetnici ili, pak, jedan od njih – direktor CIA-e.

Što se tiče pozvanih 18 «mladih lica», tu su bili državljani svih 5 država sljednica bivše Jugoslavije, potom oni iz Albanije, Bugarske, Rumunjske te Moldavije. Interesantno je napomenuti da su sudionici sa Kosova bili tretirani kao i drugi sudionici iz suverenih država.

Prvi je dan dvodnevne Konferencije bio posvećen pitanju proširenja NATO-a i EU-a. Govornici iz Slovenije i BiH dotaknuli su čitav niz interesantnih pitanja oko proširenja NATO-a:

- gubi li SAD interes za NATO i Europu budući da u Europi nema izgleda za ikakav sukob u bližoj budućnosti;
- doprinos NATO-a sigurnosti jugoistoka Europe te antiterorističkoj kampanji;
- problematiku sve značajnijeg zaostajanja europskih NATO članica u tehnološkoj opremljenosti oružanih snaga u odnosu na SAD (tzv. *capability gap*);
- odnos NATO-a i Rusije.

Kao ključnu osobu prvoga dijela rasprave bez sumnje treba navesti, u ulozi komentatora, Istvana Gyarmatia, bivšeg mađarskog zamjenika ministra obrane, a danas potpredsjednika instituta *East West* iz New Yorka. Kao osoba bogatog iskustva na području sigurnosnih studija, svojim je vrlo jezgrovitim, razumljivim i argumentiranim opaskama potaknuo vrlo zanimljivu raspravu, čiji je zaključak bio da se mora promijeniti sistem donošenja odluka u NATO savezu te da europske NATO članice moraju smanjiti *capability gap*. U protivnom, NATO će postati neka vrsta forumske organizacije nesposobne za bilo kakvo djelovanje izvan Europe, dok će

sve takve misije samostalno obavljati SAD (uz ograničeno sudjelovanje Velike Britanije te, možda, simboličnog doprinos Francuske).

Kvalitetno izlaganje sudionice iz Rumunjske o proširenju EU-a nije potaknulo toliko široku raspravu, no to je neslavna zasluga voditelja tog dijela Konferencije, beogradskog profesora Predraga Šimića (vanjskopolitičkog savjetnika predsjednika Koštunice). Umjesto da raspravu usmjeri prema jednom od brojnih pitanja navedenih u izlaganju (reforma institucija, granice, EMU, zajednička obrambena i sigurnosna politika EU-a), profesor Šimić je, govoreći o navodnom uzletu desnog nacionalizma u članicama EU-a, diskusiju usmjerio prema, očigledno njemu omiljenoj temi, pitanju nacionalnog identiteta. Iako navedena tema nema nikakve veze s Konferencijom, svojim je vrlo dvojbenim stavovima Šimić bitno pokvario dojam prvoga dana Konferencije.

Tematika prvoga dijela drugoga dana Konferencije bila je povezana sa stanjem u BiH, Kosovu i Crnoj Gori. Govornici iz BiH te Kosova svojim su izlaganjima potaknuli raspravu kojoj su osobnim iskustvom značajno pridonjeli ostali sudionici iz tog područja. Kao zanimljivosti, može se navesti doprinos djelatnice Ureda Visokog predstavnika u BiH čije je znanje potaknulo i brojna pitanja organizatora skupa, te nesposobnost sudionika iz Federacije Srbije i Crne Gore da odgovore na pitanje o budućem statusu Kosova.

Zaključno razmatranje Konferencije ipak nije pripalo «mladim licima» već je tu čast dobio Istvan Gyarmati za izlaganje o strateškom pozicioniranju Europe u unipolarnom svijetu. Ponovivši svoje ranije teze, ali ovaj put u znatno detaljnijoj verziji, Gyarmati je zaključio da prilikom proširenja NATO-a i EU-a moramo uzeti u obzir lekcije iz povijesti; njihovo će proširenje u regiji (ujedno) maknuti jugoistočnu Europu s neslavne liste kriznih žarišta.

Marko Trnski

ZAGREB: RATOVI NA KRAJU STOLJEĆA

U Zagrebu je u trajanju od 6. do 8. prosinca 2002. godine održana konferencija: *Ratovi u bivšoj Jugoslaviji: Sociologija oružanog sukoba na prijelazu milenija*. Organizator, *Hrvatsko sociološko društvo* je okupilo impozantan broj sudionika iz Hrvatske i inozemstva koji su na temu rata govorili puna tri dana. Izbalansiranost domaćih i stranih tema, raznolikost pristupa i interpretacija, te intenzitet rasprava o izlaganjima pokazali su kako je rat i danas jedna od najaktualnijih društvenih tema.

Nakon pozdravnog slova organizatora, konferenciju je prvog dana otvorio J. David Singer (*The Etiology of Interstate war: A Natural History Approach*). Singer, koautor projekta *The Correlates of War*, u vrhu svjetski citirane znanstvene literature o ratu, pojasnio je nastanak ideje i samog projekta, načine prikupljanja podataka i stvaranja baza. Izlaganje Martina van Crevelda, vjerovatno najslavnijeg svjetskog stručnjaka zajednice izučavatelja rata (*Treading Water: Women in the Military*) rastresao je prisutne radikalnom kritikom po njemu propalog feminističkog koncepta spolne jednakosti u oružanim snagama. Za njima su slijedili Peter Liotta (*The Future of War: It Doesn't Look Good*), Keith Doubt (*Reflections on War as Sociocide*), Slaven Letica (*Tranzicijski ili strukturni terorizam i fenomenologija rata u Hrvatskoj*), James Sadkovich (*Arguments, Persuasion, and Anecdote: The Usefulness of History to Understanding Conflict*) i Sabrina P. Ramet (*Under the Holy Tree: The Inculcation of Neurotic and Psychotic Syndromes as a Serbian Wartime Strategy, 1986. – 1995.*)

Drugi dan konferencije otvorio je Edward N. Lutwak (*US Military Intervention in the Post Heroic Era*). Lutwak je brutalnim cinizmom realno razjasnio suvremenu svjetsku vojno – političku situaciju iz američke pozicije moći. Tehnološka superiornost oličena u "precision bombing" i uvjerenost u isplativost rata. Potom su slijedili Daniel Nelson (*Language, Identity and War*), Max Haller (*War and National Identity*), Ruth Seifert (*Gender and the Military in the Aftermath of Croatia*), Nehmedin Spahiu (*Wars in the Balkans and Kosovar Identity*), Mirko Petrić i Inge Koludrović (*Vjenčanje rata i interneta: Hrvatsko iskustvo*), te Charles Ingrao (*Delegitimizing Multiculturalism: The Role of Politicians, Media and Academics in the Ethnic Disaggregation of Central Europe*)

Trećeg dana konferencije prvo izlaganje je održao Matjaž Klemenčič (*Tipologija oružanih sukoba na teritoriju bivše Jugoslavije u 1990. - ima.*). Potom su slijedili Miroslav Hadžić (*Political (Im)potence of War Army*), Kruno Kardov (*Posljedice rata na socijalni život u Vukovaru*) i Nina Glavina (*Minska situacija u Makedoniji*). Izlaganja posvećena kretanjima u Hrvatskoj vojsci imali su Tomislav Smerić i Ozren Žunec (*Stavovi hrvatskih časnika spram hrvatskih vojno-političkih integracija*), te Zvonimir Mahečić (*Izazovi reforme i smanjenja hrvatskih oružanih snaga: Politika upravljanja osobljem kao posljedica ratnih napora i uspostave hrvatskih oružanih snaga*). Konferenciju su zaključili radovima na odnos rata, religije i etike Ante Vučković i Gordan Črpić (*Religija i pomirenje na stupnju retorike i stvarnosti*), te Vine Mihaljević (*Socio-religijska analiza aktivnosti vojnog kapelana*).